

Handläggare
Eija Pohjanen, Anna Rydin,
Anders Norrlid**Till**
Förskolenämnden

2023-04-26

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för Förskolenämnden

Förvaltningens förslag till beslut

1. Förskolenämnden fastställer underlaget till budget för 2024 med inriktning 2025 – 2026. Underlaget överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör
UtbildningsförvaltningenEva Broström
Avdelningschef

Sammanfattning

Från och med den 1 mars 2023 skapas en ny förskolenämnd dit det samordnande och övergripande ansvaret för stadens förskolefrågor flyttas från utbildningsnämnden. Den nya förskoleförvaltningen beräknas vara i drift den 1 juli 2023. Verksamhetsplan för den nya nämnden ska anmälas till kommunstyrelsen senast den 30 juni.

I underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 beskriver och analyserar förvaltningen de kommande årens utveckling och konsekvenserna för staden. Analyserna är viktiga underlag i arbetet med stadens budget 2024 och lyfter strategiskt viktiga utvecklingsområden och utmaningar inför framtiden.

Bilagor

1. Bilaga 1 FöN 2024–2026
2. Bilaga 2 FöN Schablonggrundande samt interkommunala barn och elever 2024–2026
3. Bilaga 3 Kompetensförsörjningsplan 2024–2026

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	3
1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	3
1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning.....	3
1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	4
2 Nämndens verksamhetsområde	4
2.1 Så arbetar förskolenämnden	5
2.2 Goda resultat	6
2.3 En likvärdig förskola	7
2.4 En kvalitativ förskoleverksamhet	8
2.5 Gemensamma utmaningar	10
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	14
3.1 Drift.....	14
3.2 Investeringar.....	16
4 Lokalförsörjningsplan.....	16
5 Övriga redovisningar	16

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Nedan redovisas nämndens viktigaste satsningar de kommande åren. Efter respektive inriktningsmål samlas ett antal prioriterade åtgärder.

1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- Utveckla samverkan mellan förskola och socialtjänsten samt regionen och övriga aktörer gällande barn som riskerar att fara illa samt barn i behov av särskilt stöd
- Arbeta systematiskt för att underlätta övergångar mellan förskola och skola
- Säkerställa att alla barngrupper undervisas kontinuerligt av legitimerade förskollärare
- Fortsätt inventera icke inskrivna barn samt följ upp informationsinsatser och uppsökande verksamhet enligt ändringar i skollagen för att öka inskrivningsgraden samt främja närvaro och förebygga frånvaro
- Utveckla det språkutvecklande arbetet
- Systematiskt kvalitetsarbete
- Utveckla metoder som stöd för det systematiska kvalitetsarbetet och för uppföljningen av kvaliteteten, bland annat genom att fortsatt utreda likvärdiga bedömningsgrunder för kvalitet i förskola
- Stärka och utveckla uppföljning och tillsyn av nya och befintliga huvudmän för förskola och pedagogisk omsorg
- Vidareutveckla arbetet att tillsammans med andra kommuner, myndigheter och relevanta aktörer förhindra välfärdsbrott

1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- Minska klimatpåverkan från förskolemåltiderna och öka andelen ekologiska livsmedel enligt gällande stadsövergripande mål
- Genom upphandlingar och i samverkan med serviceförvaltningen skapa förutsättningar för förskolorna att implementera stadens miljömål och därigenom utökade möjligheter till måluppfyllelse
- Stärka arbetet med klimatomställning och ta fram en strategi för gröna förskolegårdar, som ska förbättra utemiljöerna för barnen och leda till bättre förskolor i staden
- Införa lekvärdesriktlinjer i syfte att säkra tillräckliga ytstorlekar och högre kvalitet på utemiljön
- Ta fram ett koncept för gröna förskolegårdar

1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- Verka för att kompetensförsörjningsstrategin uppnås och att förskolans personal får de fortbildningsinsatser som behövs för att uppnå en förskola av hög kvalitet
- Fortsatt förbättra arbetssituationen för förskolans personal i enlighet med den beslutade handlingsplanen för förbättrad arbetssituation
- Fortsatt följa upp och utvärdera insatserna för att förbättra personalens kunskaper i det svenska språket
- Säkerställa att det finns behörig personal för alla yrkeskategorier och strukturer för fortsatt kompetensutveckling utifrån verksamhetens behov
- Utreda i samarbete med utbildningsförvaltningen hur ett ledarskapsprogram för förskollärare, rektor och biträdande rektor i förskolan kan utformas
- Utveckla arbetet kring introduktion som ett komplement till de stads- respektive stadsdelsförvaltningsövergripande introduktionerna

2 Nämndens verksamhetsområde

Från och med den 1 mars 2023 skapas en ny förskolenämnd dit det samordnande och övergripande ansvaret för stadens förskolefrågor flyttas från utbildningsnämnden. Den nya förskoleförvaltningen beräknas vara i drift den 1 juli 2023. Verksamhetsplan för den nya nämnden ska anmälas till kommunstyrelsen senast den 30 juni.

Förskolenämnden samordnar den stadsövergripande utvecklingen av förskoleverksamheten, i nära samverkan med stadsdelsnämnderna och i dialog med fristående förskolor. Vidare samordnar och leder nämnden det stadsövergripande kvalitetsarbetet som syftar till en bättre förskola för alla barn med ökad likställighet och bättre arbetsvillkor för personalen. Nämnden stödjer och utvecklar stadsdelsnämndernas arbete med kompetensutveckling och kompetensförsörjning. Nämnden ska utveckla det uppsökande arbetet för att öka andelen barn som går i förskolan. I förskolenämndens uppdrag ingår även godkännande och tillsyn av fristående förskolor och pedagogisk omsorg samt hantering av förskola på obekvämt arbetstid.

Förskolenämndens ansvar omfattar såväl ett hemkommunsuppdrag som ett huvudmannauppdrag. Hemkommunsuppdraget omfattar samtliga barn som är folkbokförda i Stockholms stad. Huvudmannauppdraget för förskolenämnden omfattar stadsövergripande samordning för kommunala förskolor medan stadsdelsnämnderna har huvudmannaansvaret för driften av den kommunala förskolan. Hemkommunsuppdraget omfattar även myndighetsutövning och utbetalning av bidrag gentemot fristående verksamheter.

Tabellen nedan visar hur många barn som är folkbokförda i Stockholms stad samt hur många som går i stadens respektive andra huvudmäns förskolor. Därutöver går 344 barn som är folkbokförda i annan kommun i stadens förskolor.

Tabell 1 Antal barn 2023

	Antal barn i Stockholm i förskolan	Antal barn i stadens kommunala förskolor	Antal barn i andra huvudmäns förskolor
Förskola	48 833	30 065	18 768

2.1 Så arbetar förskolenämnden

Stadens förskolor ska hålla en hög kvalitet. Förutsättningar och verksamhet ska präglas av likvärdighet, såväl mellan huvudmän som mellan olika förskolor. Verksamheten ska bedrivas med hög effektivitet, samtidigt som den lever upp till högt ställda krav på hållbarhet. Viktiga utvecklingsområden de kommande åren är:

- Myndighetsutövning mot fristående förskolor ska stärkas och utvecklas
- Insatser för ökad inskrivningsgrad och tillgång till förskola för alla
- Det systematiska kvalitetsarbetet
- Insatser för personalens arbetssituation och förutsättningar där särskilt fokus ligger på kompetensutveckling och att öka andelen förskollärare samt barnskötare med rätt kompetens

I kapitel 2.2, 2.3, 2.4 och 2.5 beskrivs kortfattat utmaningar och prioriteringar relaterade till dessa områden.

Viktiga omvärldsfaktorer

Stadens förskolor påverkas av de förändringar i omvärlden som råder och kommer att råda under planperioden, bland annat prisökningar och rådande inflationsläge.

Demografi

Förskolenämndens verksamhet och ekonomi är beroende av den demografiska utvecklingen. Enligt Stockholms stads "Befolkningsprognos 2022" var antalet födda barn betydligt lägre under de första fyra månaderna 2022 jämfört med motsvarande period 2021. Barnafödandet antogs därför bli särskilt lågt 2022. År 2022 väntas antalet födda barn i staden uppgå till 11 700 för att sedan ligga på omkring 12 700 barn årligen fram till år 2026. Därefter antas antalet födda barn öka som följd av ökade fruktsamhetstal i kombination med fler personer i barnafödande åldrar. Fram till 2023 antas antalet 1–5-åringar minska med omkring 1 900 barn jämfört med år 2021. Därefter ökar antalet 1–5-åringar fram till år 2031, då det beräknas vara 2 300 fler barn jämfört med år 2021 (55 452).

Pandemin

Pandemin har medfört konsekvenser, på kort- och medellångsiktigt, i förskolans verksamhet, inte minst i form av personal- och barnfrånvaro. Skolverket slår fast att pandemin har påverkat barns lärande och sociala utveckling i negativ riktning. Barn som inte har svenska som modersmål har varit extra sårbara och språkutvecklingen har blivit lidande. Åtgärder för

att öka närvaro i förskolan och det språkutvecklande arbetet kommer att vara viktiga de kommande åren.

Kriget i Ukraina

Staden följer löpande utvecklingen vad gäller migration från Ukraina och vidtar vid behov åtgärder för att säkerställa att skyddsbehövande barn erbjuds förskoleplacering i enlighet med massflyktsdirektivet.

2.2 Goda resultat

Tidiga insatser - samverkan kring barn som riskerar att fara illa

Förskolan är det första steget i utbildningsväsendet och lägger grunden för barns kommande kunskapsutveckling. Att klara kunskapsmålen i skolan är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn för en framtida god hälsa och utveckling. Det gäller i synnerhet barn som far illa eller riskerar att fara illa. I detta arbete spelar förskolan en viktig roll och fokus ligger på förebyggande arbete och tidiga insatser. Under planperioden pågår arbetet för att stärka samverkan mellan förskola och socialtjänsten samt regionen och övriga aktörer gällande barn som riskerar att fara illa samt barn i behov av särskilt stöd. Det är angeläget att identifiera hur samverkan fungerar i dagsläget och lyfta fram goda exempel. Det är också viktigt att skapa insatser runt områden där det saknas kunskap.

Samverkan kring varje barn – övergång mellan förskola och grundskola

Förskolor ska sträva efter en helhetssyn kring barnets utveckling och det fortsatta lärandet vidare i skolsystemet. Förskolan som första steget i utbildningskedjan behöver integreras i utbildningssystemet så att de kunskaper barn förvärvar där byggs vidare på i grundskolan. Vid övergång från förskola till grundskola behövs därför en väl fungerande dialog kring barnets kunskaper och behov, speciellt när det gäller barn med särskilda behov. Förvaltningen avser att under planperioden ytterligare stärka samverkan i syfte att skapa en välfungerande övergång för varje barn. Genom att samverkan mellan förskola och grundskola intensifieras, och båda verksamheterna får en mer fördjupad insyn i och förståelse för varandras uppdrag, vinnas fler fördelar än möjligheten till uppföljning.

Undervisningskvalitet

En utmaning för likvärdig undervisning är att det i vissa barngrupper saknas legitimerade förskollärare. Arbetet med att anställa fler legitimerade förskollärare samt säkerställa att alla barngrupper undervisas kontinuerligt av legitimerade förskollärare behöver fortsätta. Likväl behöver arbetet fortsätta med att fördela befintlig förskolläraryrsress, och även väga in ett rimligt antal barn en förskollärare kan ansvara för. Målet är att undervisningen för alla barn i förskolan ska ledas av legitimerade förskollärare i alla barngrupper. Förskoleförvaltningen kommer under planperioden fortsätta utveckla det systematiska kvalitetsarbetet med en

starkare koppling till hela läroplansuppdraget och de nationella målen.

Prioriterade åtgärder för goda resultat

Utveckla samverkan mellan förskola och socialtjänsten samt regionen och övriga aktörer gällande barn som riskerar att fara illa samt barn i behov av särskilt stöd

- Utveckla samverkan mellan förskola och socialtjänsten samt regionen och övriga aktörer gällande barn som riskerar att fara illa samt barn i behov av särskilt stöd
- Arbeta systematiskt för att underlätta övergångar mellan förskola och skola
- Säkerställa att alla barngrupper undervisas kontinuerligt av legitimerade förskollärare

2.3 En likvärdig förskola

Den årliga förskolerapporten syftar till att ge en samlad bild av kommunal och fristående förskola i staden samt identifiera behov av åtgärder. Stadens förskolor är över lag välfungerande och uppskattade av vårdnadshavarna, men att det också finns skillnader.

Ökad inskrivningsgrad

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen som syftar till att fler barn ska gå i förskola och få möjlighet till bättre språkutveckling i svenska. Tillämpningen av lagändringen handlar för Stockholms stad mer om tillvägagångssätt och systematik än antal platser.

Återkommande uppföljning av vårdnadshavare med icke inskrivna barn och fördjupade kunskaper om skäl till att barn inte är inskrivna är kritiska faktorer för att utforma insatser för att öka inskrivningsgraden. Under de kommande åren behöver pågående insatser som uppsökande verksamhet och introduktionsförskola följas upp och utvärderas för att bedöma om insatserna leder till ökad inskrivning i enlighet med de nya lagkraven.

Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i förskolan

Barns språkutveckling är ett av förskolans viktigaste uppdrag, inte minst för de barn som har ett annat modersmål än svenska. De kommande åren behöver barns språkutveckling fortsatt vara i fokus. Det handlar om att mer systematiskt följa upp och analysera det språkutvecklande arbetet; att ha metoder för att följa upp undervisningen genom att inkludera individuella barns progression i kombination med exempelvis kvalitetsdialoger, självvärderingar och andra underlag. Att på övergripande nivå (enhets- och stadsdelsnivå) också genom kvantitativa metoder få syn på utveckling över tid, är en avgörande pusselbit i det analysarbete kring resultatet av språkutvecklande arbetssätt som redan görs.

Förvaltningen kommer under planperioden utveckla en strategisk planering för språkutvecklande arbete, som innefattar både barns språkutveckling och personalens språkliga kompetens. Detta görs i syfte att hitta strukturer för breda insatser på övergripande nivå som

gynnar alla barn likvärl som riktade insatser utifrån specifika behov i stadsdelsförvaltningarna. Genomförda insatser ska analyseras och följas upp, specifikt i socioekonomiskt svaga områden. Dels för att kunna visa på faktiska resultat, exempelvis barns progression, dels för att kunna kvalitetssäkra de arbetsätt och metoder som används.

Socioekonomiska förutsättningar – riktade insatser för ökad likvärdighet

Förskolans kompensatoriska uppdrag innebär att förskolan ska vara likvärdig för alla barn och kompensera för sådana socioekonomiska faktorer som kan påverka barnens förutsättningar för lärande. Likvärdighet innebär att förskolans verksamhet inte kan organiseras på samma sätt överallt. De lokala behoven och förutsättningarna varierar i Stockholm mellan stadsdelar, vilket ger olika förutsättningar för hur undervisningen kan bedrivas. Som en del av förskolans kompensatoriska uppdrag är det viktigt att barnen får utveckla både sitt modersmål och det svenska språket. Den språkutvecklande undervisningen kan därmed behöva anpassas till de särskilda förutsättningar som råder lokalt på stadsdelsnivå. Olika metoder för uppföljning och utvärdering behöver således utvecklas beroende på de specifika förutsättningar som råder lokalt.

Förskola på nationella minoritetsspråk

Under planperioden kommer Södermalms stadsdelsförvaltning i samarbete med förskoleförvaltningen att prova former för förskola med samiska och meänkieli. Detta genomförs i ett projekt som pågår fram till september 2024. Det är viktigt att i projektet inkludera ett stadsövergripande perspektiv utifrån de krav som anges i lagstiftningen. Förvaltningen har ett samverkansuppdrag att stötta stadsdelsförvaltningarna i att fortsätta arbetet med att nå föräldrar till barn i förskoleålder som kan ha intresse av förskola på ett av de nationella minoritetsspråken. Förskola på nationella minoritetsspråk behöver inkluderas i den strategiska planeringen för språkutvecklande arbete som ska tas fram under planperioden.

Prioriterade åtgärder för likvärdig förskola

- Fortsätt inventera icke inskrivna barn samt följ upp informationsinsatser och uppsökande verksamhet enligt ändringar i skollagen för att öka inskrivningsgraden samt främja närvaro och förebygga frånvaro
- Utveckla det språkutvecklande arbetet

2.4 En kvalitativ förskoleverksamhet

Förskoleförvaltningen som myndighet utövar tillsyn av de fristående förskolorna vilket ger en samlad bild av kvaliteten i de granskade förskolorna, men förvaltningen har inte en motsvarande bild i den kommunala förskolan. Respektive stadsdelsnämnd genomför däremot uppföljning av kvaliteten inom de kommunala förskolorna. För att kunna ge en stadsövergripande bild av likvärdig kvalitet oavsett huvudman har tidigare förskolerapporter

samt stadsrevisionen konstaterat att metoder för uppföljning på stadens nivå behöver anpassas och utvecklas. Det finns ett fortsatt behov av att utveckla och förbättra gemensamma bedömningsgrunder för kvalitet i förskolan oavsett regiform. Vidare kan samverkan mellan stadsdelsnämndsområden utvecklas för ett mer gemensamt systematiskt kvalitetsarbete i staden och som bättre omfattar uppföljning av nationella mål.

Samverkan ur ett hemkommunsperspektiv och med andra huvudmän

Samverkan med stadsdelsnämnderna och fristående huvudmän genomförs i syfte att säkerställa att arbetet utgår från skollagsstyrningen. Samverkan syftar också till att stärka likvärdigheten mellan kommunala och fristående förskolor.

Samverkansforum med stadsdelsnämnderna behöver fortsatt utvecklas i syfte att få fram underlag om behov och utveckling i förskolorna samt säkerställa en god internkontroll.

Sedan den 1 januari 2019 har tillsynen av ekonomiska förutsättningar och huvudmännens insikt och lämplighet fått allt större betydelse. Mot bakgrund av ett minskat barnantal har fler fristående förskolor svårigheter att visa upp en stabil ekonomi, med större risk för nedläggning eller konkurs. Detta får stor påverkan på omgivande förskolor i stadsdelen, både kommunala och fristående, som då kommer att behöva bereda plats för dessa barn med kort framförhållning.

Den 1 januari 2023 trädde en ny, tydligare lagstiftning för pedagogisk omsorg i kraft. Förvaltningen ser en viss risk att kraven kommer att medföra att flera verksamheter lägger ner och barnen behöver då beredas plats i stadens förskolor.

Förvaltningen ser också att aktörerna på förskolemarknaden blir färre men större då små förskolor köps upp. I många fall medför detta komplexa ägarstrukturer som är svåra att granska i exempelvis tillsynen. Det ställer också krav på ekonomisk utredarkompetens hos förvaltningen.

Systematiskt kvalitetsarbete

Ett väl fungerande systematiskt kvalitetsarbete i samtliga delar inom organisationen är bland de viktigaste verktygen för att få en väl fungerande verksamhet. Arbetet måste styras och drivas lokalt i varje stadsdelsnämnd och på varje förskola utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Under den kommande treårsperioden behöver det systematiska kvalitetsarbetet vidareutvecklas med en större enhetlighet i staden och en starkare koppling till hela läroplansuppdraget och de nationella målen. Det finns ett behov av tydligare planer för dokumentation kring uppföljning, en nödvändighet för analys och bedömning. Dessa underlag

ska ge en sammanhållen bild av resultatutvecklingen av förskolans kvalitet. Olika indikatormått behöver också kompletteras med en kvalitativ bild av hur läroplanen förverkligas.

Prioriterade åtgärder för kvalitativ förskoleverksamhet

- Systematiskt kvalitetsarbete
- Utveckla metoder som stöd för det systematiska kvalitetsarbetet och för uppföljningen av kvaliteten, bland annat genom att fortsätta utreda likvärdiga bedömningsgrunder för kvalitet i förskola
- Stärka och utveckla uppföljning och tillsyn av nya och befintliga huvudmän för förskola och pedagogisk omsorg
- Vidareutveckla arbetet att tillsammans med andra kommuner, myndigheter och relevanta aktörer förhindra välfärdsbrott

2.5 Gemensamma utmaningar

En grön och fossilfri förskola

För att förskolorna ska kunna prioritera de insatser som ger störst positiva effekter på miljö och klimat krävs ett tydligare stöd från sakkunniga förvaltningar inom staden.

Förskoleförvaltningen vill lyfta behovet av att stadens kompetensstöd från sakkunniga förvaltningar och bolag fortsätter utvecklas, till såväl stadsdelsförvaltningarnas centrala funktioner som direkt till förskolorna. De goda exempel som finns i vissa stadsdelsnämnder inom området behöver spridas som inspiration och kunskapskälla för övriga stadsdelar. Under planperioden kommer behovet av miljö- och klimatsamordning på förskoleförvaltningen att ses över.

Digitalisering

I januari 2022 driftsatte utbildningsförvaltningen en ny styrmodell för portföljstyrning av digitala stöd för stadens samtliga pedagogiska verksamheter. Under de närmaste åren är fortsatt arbete med etablering och utveckling av modellen högt prioriterat för att säkerställa att den möter verksamhetens behov av digitala stöd.

De pågående upphandlingarna av delar av Skolplattformen där avtal löper ut är av strategisk betydelse och har hög prioritet. Arbetet förutsätter att såväl tekniska som verksamhetsmässiga resurser kan prioriteras i tillräcklig omfattning för att säkerställa ett lyckat införande. Samtliga resurser för arbetet hanteras inom befintliga budgetramar vilket inte är en obetydlig utmaning.

Under året initieras även en förstudie för kommande upphandling av barn- och elevregister vilket ytterligare utmanar en redan ansträngd resurssituation. Under de närmaste åren behöver även förberedelser för nästa upphandling av gemensamt IT-stöd (GSIT) initieras.

Arbetet med hur molntjänster med överföring till tredje land ska hanteras pågår fortsatt. Om de legala förutsättningarna inte förändras kan ett byte av digitala stöd bli nödvändigt, vilket skulle komma att påverka de pedagogiska verksamheterna.

Förskoleförvaltningen har utmaningar med att säkerställa tillräckliga rapportunderlag från olika verksamhetssystem. När avtal för nya systemstöd till Skolplattformen är på plats behöver förutsättningar och behov analyseras och identifiera vilken utveckling av rapporter i Beslutsstöd som är nödvändig att göra.

Sammantaget är de kommande 3–5 åren strategiskt mycket viktiga för att stadens pedagogiska verksamheter ska erbjudas ändamålsenliga och kostnadseffektiva digitala stöd. De ekonomiska förutsättningarna för att driva arbetet är utmanande.

En viktig del i att utveckla ett digitalt stöd så att de möter verksamheternas behov är att etablera en tydlig och effektiv process för behovsfångst hos verksamheterna. Behovsfångst handlar om att identifiera och samla in behov av ny- och vidareutveckling av systemstöden i syfte att underlätta och effektivisera verksamheternas arbetsprocesser. Under planperioden kommer fortsatt beredning och kvalificering av inkomna behov samordnas av förskoleförvaltningen i samarbete med samordningsgruppen och representanter från stadsdelsförvaltningarna.

Parallellt pågår arbetet med att implementera strategin för förskolans digitalisering i verksamheterna. Under året ska strategin och arbetet följas upp. Den nationella strategin för förskolans digitalisering har löpt ut och Skolverket har redovisat ett förslag till ny strategi. Regeringen förväntas anta den nya strategin för digitalisering i skolväsendet under året.

Kompetensförsörjning

Förskoleförvaltningen har ett samordnande ansvar vad det gäller kompetensförsörjningsfrågor för förskolan. Detta kommer framöver att integreras i förvaltningens uppdrag *Att verka för goda förutsättningar för förskollärare och barnskötare*. Även att stötta stadsdelsnämnderna i arbetet med skolledarskapsutveckling ingår i detta arbete. Förskoleförvaltningen kommer, utifrån ett budgetuppdrag i kommunfullmäktiges budget för 2023, med stadsdelsförvaltningarna och i samråd med kommunstyrelsen ta fram en samlad strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan i Stockholms stad. Denna plan kan fungera som ett underlag för politiska beslut som gynnar utvecklingen inom förskolan. Planen kommer också att utgöra ett stöd för stadsdelsförvaltningarnas arbete med kompetensförsörjning inom verksamhetsområde förskola.

För att säkerställa rätt kompetens på kort och lång sikt arbetar förvaltningen strategiskt, systematiskt och strukturerat och tar årligen fram en kompetensförsörjningsplan. Planen

innefattar bland annat rekryteringsbehovet av förskollärare, barnskötare, rektorer och biträdande rektorer. De närmaste åren kommer förskoleförvaltningen i samråd med stadsdelsförvaltningarna att arbeta med att utveckla kompetensförsörjningskedjans alla delar; utveckla, behålla, attrahera, rekrytera, introducera och avsluta. En god introduktion är viktig för samtliga medarbetare och förskoleförvaltningen behöver därför fortsätta att vidareutveckla arbetet kring introduktion och under planperioden se över hur introduktionen för de olika professionerna inom förskolan ser ut. Stockholms stad behöver fortsatt vara en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor för alla förskolans professioner.

Varje stadsdelsnämnd tar årligen fram en kompetensförsörjningsplan utifrån de lokala förutsättningarna. Förvaltningen behöver fördjupa kunskaperna om hur stadens övergripande strategi ska kunna stödja och knyta an till planer och insatser som genomförs på stadsdelsnivå. Det innebär att ytterligare utveckla samverkan mellan förskoleförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna. Likväl att uppföljningen av genomförda insatser kan ge en bild av effekter på stadens övergripande nivå. Uppdraget att samordna kompetensförsörjning mot förskolan och möta de omfattande behov som finns, framför allt gällande chefsförsörjning och personalens utbildningsnivå, är en utmaning ur ett stadens perspektiv.

Arbetet med kompetensförsörjning beskrivs närmare i kompetensförsörjningsplanen 2024–2026 (*bilaga 3*).

Personalbehovsprognos och demografisk utveckling

Enligt de senaste demografiska prognoserna förväntas inte antalet barn i Stockholm öka i samma omfattning som enligt tidigare prognoser vilket också påverkar de förväntade rekryteringsbehoven.

Inom förskolan uppgår rekryteringsbehovet under den kommande 10-årsperioden till cirka 900 förskollärare och barnskötare per år vilket kan jämföras med tidigare prognoser om cirka 1 300 förskollärare och barnskötare per år. Även om förutsättningarna för att möta behoven ser bättre ut än tidigare är kompetensförsörjningen även fortsättningsvis en strategiskt viktig fråga.

Personalens kunskaper och utbildningsinsatser för ökad kompetens

Utmaningarna med att uppfylla läroplansuppdraget blir större om medarbetarna i förskolan saknar utbildning för pedagogiskt arbete med barn och har bristande kunskaper i det svenska språket. Andelen personal med övrig utbildning (den personalkategori i förskolan som saknar pedagogisk högskoleutbildning eller gymnasial examen för arbete med barn) var i Stockholms stads kommunala förskolor 24 procent och 34 procent i fristående förskolor (år 2022). Många har haft minst gymnasienivå eller någon form av eftergymnasial utbildning. Det belyser att personalgruppen besitter en bred kompetens, dock inte pedagogiskt relaterad. Denna grupp

har en variation i sin utbildningsbakgrund som bättre behöver analyseras för att kunna synliggöra arbetslagens faktiska kompetens, och för att kunna planera för fortbildning. Det finns också ett behov att under planperioden fortsatt förbättra arbetssituationen för personalen genom att fortsätta stärka arbetslagets kultur och förutsättningar för uppdraget.

Att många barn i förskolan har annat modersmål än svenska innebär utmaningar för förskolans personal, som enligt skollagen ska ge en likvärdig språkundervisning till alla barn. I vissa delar av staden behöver personalens kunskaper i det svenska språket förbättras. Det handlar om personal som inte har svenska som modersmål och behöver stöd i att utveckla sin svenska på arbetsplatsen. Under planperioden finns ett fortsatt behov av att följa upp och utvärdera insatserna för att kunna bedöma om de lett till en språklig kompetenshöjning.

För barnskötare som saknar grundutbildning erbjuds gymnasial yrkesutbildning. Den ettåriga utbildningen vid Midsommarkransens gymnasium omfattar 1 300 gymnasiepoäng och följer Skolverkets nationella yrkespaket för arbete med barn i förskola. Förskoleförvaltningen erbjuder utöver grundutbildningen även fördjupningsutbildning för barnskötare med befintlig grundutbildning med inriktning mot språkutvecklande arbetssätt. Barnskötare med tillsvidareanställning i kommunala och fristående förskolor har erbjudits möjlighet att genom den erfarenhetsbaserade utbildningen vidareutbilda sig till förskollärare på delvis arbetstid och med vikarieersättning. Dessa satsningar är fortsatt prioriterade under planperioden.

Ledarskapsprogram för blivande chefer i förskolan

Omkring 11 rektorer och 17 biträdande rektorer behöver årligen rekryteras under de närmaste åren. Sedan flera år tillbaka och fram till och med 2020 har utbildningsförvaltningen genomfört ett ledarskapsprogram för förskollärare med ambition att axla en framtida ledarroll inom förskolan. Ett ledarskapsprogram för blivande chefer har genomförts i form av en pilot under 2022. På utbildningsförvaltningen finns sedan länge ett väletablerat ledarskapsprogram som till stora delar skulle även kunna omfatta personal i förskolan. Förskoleförvaltningen kommer under planperioden i samarbete med utbildningsförvaltningen utreda om, och hur, ett ledarskapsprogram kan utformas som omfattar förskollärare, rektor och biträdande rektor i förskolan.

Prioriterade åtgärder för gemensamma utmaningar

- Minska klimatpåverkan från förskolemåltiderna och öka andelen ekologiska livsmedel enligt gällande stadsövergripande mål
- Genom upphandlingar och i samverkan med serviceförvaltningen skapa förutsättningar för förskolorna att implementera stadens miljömål och därigenom utökade möjligheter till måluppfyllelse
- Stärka arbetet med klimatomställning och ta fram en strategi för gröna förskolegårdar, som ska förbättra utemiljöerna för barnen och leda till bättre

förskolor i staden

- Införa lekvärdesriktlinjer i syfte att säkra tillräckliga ytstorlekar och högre kvalitet på utemiljön
- Ta fram ett koncept för gröna förskolegårdar
- Verka för att kompetensförsörjningsstrategin uppnås och att förskolans personal får de fortbildningsinsatser som behövs för att uppnå en förskola av hög kvalitet
- Fortsatt förbättra arbetsituationen för förskolans personal i enlighet med den beslutade handlingsplanen för förbättrad arbetsituation
- Fortsatt följa upp och utvärdera insatserna för att förbättra personalens kunskaper i det svenska språket
- Säkerställa att det finns behörig personal för alla yrkeskategorier och strukturer för fortsatt kompetensutveckling utifrån verksamhetens behov
- Utreda i samarbete med utbildningsförvaltningen hur ett ledarskapsprogram för förskollärare, rektor och biträdande rektor i förskolan kan utformas
- Utveckla arbetet kring introduktion som ett komplement till de stads- respektive stadsdelsförvaltningsövergripande introduktionerna

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Förskolenämndens underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 baseras på budget 2023, och de beräkningar som redovisas utgår från prisnivån 2023. Beloppen i kalkylen bygger på nu kända förhållanden och antaganden om utvecklingen de närmaste åren, och behöver ses över inför det slutliga arbetet med budget 2024.

3.1 Drift

Nämndens intäkter och kostnader bygger i huvudsak på kommunfullmäktiges ersättning (schabloner) per barn i fristående förskolor och pedagogisk omsorg. Kostnaderna för förvaltningens personal och lokaler är begränsade. I tabellen nedan visas kommunfullmäktiges (KF:s) budgetram och de kostnadsförändringar som prognostiseras under planperioden.

Tabell 2 Budgetram och kostnadsförändringar 2023–2026

Utbildningsnämnden, mnkr	KF 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2026 jfrt KF 2023
Kostnader	3 220,90	3 220,90	3 220,90	3 220,90	0
Intäkter	0	0	0	0	0
KF:s budgetram	3 220,90	3 220,90	3 220,90	3 220,90	3 220,90
Ändrade behov, årlig förändring, mnkr		-183,3	6,9	7	-169,4
Prestationer, samtliga barn och elever		-184,1	6,1	6,2	-171,8

Utbildningsnämnden, mnr	KF 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2026 jfrt KF 2023
Kostnadsökning central administration (löneutveckling)		0,8	0,8	0,8	2,4

Barnantalsutveckling

I tabellen nedan visas förväntade förändringar av antal barn och elever som bor i Stockholm 2024–2026. För 2024 visas förändringen jämfört med antagandena i kommunfullmäktiges (KF) budget 2023.

Tabell 3 Antal barn 2024–2026

Verksamhet	Plan 2024	2025	2026	Summa tre år
Förskola	-1 151	38	39	-1 074

För 2024 förutses en relativt stor minskning av antal barn i fristående förskola jämfört med KF:s antagande för 2023, vilket i huvudsak beror på en annan bedömning av antal barn 2023. Förvaltningen bedömer att antal barn 2023 är 1 226 färre än vad KF antagit för samma år. År 2024 väntas antalet barn öka med 75 jämfört med förvaltningens bedömning för 2023, sammantaget alltså en minskning 2024 jämfört med KF 2023 på 1 151 barn.

Effekterna av de årliga förändringarna av antal barn och elever på kommunfullmäktiges schablonersättning, baserat på 2023 års schabloner, redovisas i tabellen nedan.

Tabell 4 Budgeteffekt av förändring av antal barn, mnr

Kostnaden för beräknade förändringar av prestationer med nuvarande schablonnivåer, mnr	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Summa tre år
Förskola	-184,1	6,1	6,2	-171,8

Lönekostnadsutveckling

I tabellen nedan visas löneökningarna på utbildningsförvaltningen de senaste fem åren.

Tabell 5 Löneutveckling, procent

Genomsnitt, hela förvaltningen	2018	2019	2020	2021	2022	Medel 2 år	Medel 5 år
Procent	2,3	2,4	2,1	2,1	2,2	2,15	2,22

Mot bakgrund av den nya makroekonomiska situationen förväntas en något högre löneökningstakt de kommande åren. Med en hypotetisk löneökning på 3,2 procent 2023 och

2,5 procent årligen därefter för samtliga tillsvidareanställda medarbetare i förvaltningen ökar lönekostnaderna 2024–2026 enligt tabell 8 nedan, baserat på lönesumman för förskoleavdelningens anställda i januari 2023.

Tabell 6 Lönekostnadsökning vid oförändrad personalstyrka, mnkr

	2024	2025	2026	Summa tre år
Ökning jämfört med föregående år	0,8	0,8	0,8	2,4

3.2 Investeringar

Inga investeringar planeras under året.

4 Lokalförsörjningsplan

För närvarande sitter förskoleavdelningen samlat i lokaler som är belägna vid Hantverkargatan 2F. Befintliga lokaler nyttjas fullt ut; ingen sitter i eget rum. Inför bildandet av den nya förskoleförvaltningen den 1 juli 2023 finns det ett behov av att säkerställa att förvaltningen har ändamålsenliga lokaler som ger goda förutsättningar för verksamheten samt en säker och god arbetsmiljö.

Förskoleförvaltningen kommer under planperioden arbeta med att stärka arbetet med klimatomställning och medverka i arbetet med att ta fram en strategi för gröna förskolegårdar, som ska förbättra utemiljöerna för barnen och leda till bättre förskolor i staden. Vidare kommer förvaltningen att arbeta med att införa lekvärdesriktlinjer i syfte att säkra tillräckliga yttorlekar och högre kvalitet på utemiljön samt medverka i arbetet med att ta fram ett koncept för gröna förskolegårdar. Detta är ett samlat arbete för att förbättra utemiljön och som behöver ske genom samplanering med stadsdelsförvaltningarna, utbildningsförvaltningen och SISAB.

5 Övriga redovisningar

Staden som helhet

Förskoleförvaltningen behöver samarbeta med andra nämnder och bolagsstyrelser inom en rad områden som beskrivs i denna rapport. Nedan ges exempel på prioriteringar under respektive inriktningsmål.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Förvaltningen prioriterar förebyggande arbete och tidiga insatser för barn som riskerar att fara

illa. Att utveckla samverkan mellan förskola, socialtjänst, region och andra aktörer är en viktig del av arbetet. Uppföljning av informationsinsatser och uppsökande verksamhet enligt ändringar i skollagen för att öka inskrivningsgraden samt främja närvaro och förebygga frånvaro i samverkan med stadsdelsförvaltningarna är ett prioriterat område.

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

För att förskolorna ska kunna få förutsättningar för att implementera stadens miljömål och därigenom utökade möjligheter till måluppfyllelse krävs ett samarbete inom staden. Det samlade kompetensstödet inom miljöområdet behöver fortsätta utvecklas.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb, och bostäder för alla

I det strategiska arbetet med kompetensförsörjning samt forskning och utveckling (FoU) krävs en nära samverkan med stadsdelsförvaltningarna, utbildningsförvaltningen, olika lärosäten och andra aktörer.

Medborgarinflytande - barninflytande

Förvaltningen arbetar i nära samverkan med stadsdelsförvaltningarna med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet med en starkare koppling till hela läroplansuppdraget och de nationella målen. Utgångspunkten är alla barns rätt till undervisning ledd av legitimerade förskollärare.